Թ ՏԱՐԻ — ՁՈՐԵՔՇԱԲԱԹԻ 8 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1904—ՎԱՌՆԱ — ԹԻՒ 94

ԳԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Տարեկան . . . 12 Ֆր.
Վեցամսեայ . . . 6 «

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Երկու քիւ մեկ ծրարով
Տարեկան . . . 14 Ֆր.
Վեցամսեայ . . . 7 Ֆր.

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2. 60
Վեցամսեայ 1. 50 Տոլար «

ԿԱՆԽԻԿ

Ծանուցման սողը
20 սանթիմ

ԱՐԱՐԱՏ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ Ա ՏԵՍՆ ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ՀԱՍՑԷ

Rédaction du journal
"Ir vounk"
VARNA (Bulgarie)

Рѣдакция
наѣвстникъ
Ирвунк"
ВАРНА

Գրուրդութիւնք ետ չեն
տրուիր

ԵՒՐՈՊԱՆ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

«Հայասէր» դիւանագէտի մը կարծիքը» վերնագրով ազգասէր բարեմիտ ու աղնիւ հայու մը նամակը տպեց յարգելի Իրաւունքը։ Որովհետեւ հոս՝ի Պուլկարիա գաղափար յայտնելու նոյնչափ ազատութիւն կայ որչափ Անգլիա, ուրեմն ոչ ոք մեզ չը մեղադրեր երբ մենք ալ մեր համոզումը հրատարակենք։ Բարձրապատիւ անգլիացի դիւանագէտի խօսքերուն մէջ մէկ աստիճան ճշմարտութիւն կայ զոր չենք ուրանար ու անոր վրայ ուշադրութիւն դարձնելն ուզայն մեր ազգին կողմանէ ընդունելը շատ կը փափաքինք։ Անուրանալի է, որ հայ ապստամբիչները սխալներ գործած են ու տակաւին կը գործեն. զորօրինակ նը-կատողութեան չեն առներ Տաճկի բազմիցս ուժեղ զօրութիւնը՝ զէնքերն ու զօրքերը ու անոր կրօնա-քաղաքական արիւնածարաւութիւնը, այլ ինքզինքնին Տաճկին հաւասար ու անկէ նոյնիսկ աւելի զօրաւոր կը կարծեն։ Թէ Տաճիկը մէկ հայէ կամ անյայտ մարդէ սպանուած մահմէտականը պատճառ կը բռնէ մէկ ամբողջ հայ գիւղ մխիթարելու ու բնակիչները մորթելու,—մեր յեղափոխականները Տաճկին այդ անիրաւութիւնը ու հայ գիւղերուն ալ ահռելի վրտանգը բանի տեղ չեն դներ ու իրենց գիտցածը կընեն. Զը նայելով որ Ֆրանսայի, Անգլիայի, Իտալիայի ու Ամերիկայի մէջ կան երեւելի անձինք, որ իրաւ հայասէր են և բոլոր սրտանց հայերուն օգուտը կը բաղձան ու ատոր համար լեզու, գրիչ ու ուրիշ ոյժեր կը գործածեն, մեր յեղափոխականներն այդ մեր բարեկամներուն յարմարիլ կամ նոյն իսկ անոնց գաղափարներն իմանալ չեն ուզեր։ Ասոր պէս սխալները ըրեր են մեր յեղափոխականները, հոյ արեան սոսոտիկ գետերու պէս յորդելուն պատճառ եղած են ու տակաւին կըլլան մասամբ։

Բայց յիշեալ բարձրապատիւ անգլիացի դիւանագէտին խօսքերն արդարացնողը մեր հայ յեղափոխականներուն սխալներն են արդեօք։ Բնաւ ու երբէք։ Մենք այդ մեծ դիւանագէտի ասացուածքին մէջ մի դիւանագիտական ջատագովանք կը տեսնենք, որ անուղղակի կերպով Եւրոպայի վեց մեծ պետութեանց ու՝ի թիւս նոցա իր անգլիացի կառավարութեան սխալը կը պաշտպանէ և կարդարացնէ հայ ժողովուրդի առջեւ։ Որոշ պարզ ու համարձակօրէն պէտք է ըսել, որ փոքր Ասիայի մէջ այդչափ ահռելի կերպով հոյու արիւն թափուելու պատճառը, յանցաւորը և Աստուծոյ ու պատմութեան առջեւ պատասխանատուն այն վեց մեծ պետութիւնքն են և ոչ թէ հայ յեղափոխականները։ Տաճիկը Պէռլինի դաշնադրութեան ժամանակ ինքը ստորագրեց այդ վեց քրիստոնեայ տէրութեանց ու պարտաւորուեցաւ հայաբնակ գաւառներու մէջ բարենորոգումներ մըցնել ու ստէպ ստէպ տեղեկութիւններ տալ։ Ըրա՞ւ Տաճիկը. գոնէ մէկ անգամ բարենորոգման պէս մի չնչին բան ըրած ունի՞։ Այնինչ։ Եւրոպան ու մանաւանդ Անգլիան, որ կիպրոսը սեփականեց փոքր Ասիոյ մէջ բարենորոգման վրայ իբր թէ հսկելու նպատակաւ, ինչու՞ Տաճիկէն իր խոստումը կատարելու ու իր պարտքը վճարելու պահանջը չըրաւ, եթէ ըսեն թէ իրենք Տաճիկին դէմ տկար են, ատ ճշմարիտ չէ։ Այդ վեց մեծ պետութեանց ամեն մ՚ն, երբոր Տաճիկը անոր դէմ մի դուզնաքեայ սխալ գործեց, իսկոյն կըրակ կտրեցաւ ու նաւատորմիղի ցոյց ընելու սպառնալիքով մինչև հոգը խոնարհեցուց զՏաճիկը ու իր պահանջը կատարել տըւաւ։ Իսկ եթէ դիւանագէտք կըսեն թէ հայերը յեղափոխութիւն կընեն, ու ասոնց արդելք կըլլայ Տաճիկէն բարենորոգումներ պահանջելու Հայոց համար. ատ ալ բնաւ ճշմարիտ չէ։ Ահա Մակեդոնիան, որ հայերէն տասնապատիկ առաւել ապստամբութիւն է ըրեր ու տակաւին կընէ, հապա ինչու՞ Աւստրիան ու Ռուսը կրցան դիւանագէտներ, ժանտարմներ ու զօրքեր խրկել Մակեդոնիա ու զսպել Տաճկի արիւնարբութիւնը։ Եթէ այն վեց պետութիւններէն երկուքը կըրցան միւս չորսի համաձայնութիւնը ձեռք բերել ու իրենց պաշտօնեաները Տաճիկին երկիրը խրկել, միթէ՞ Անգլիան ու Ֆրանսան չեն կրնար իրենց միւս չորս ընկեր պետութեանց յօժարութիւնը ձեռք բերել ու Մակեդոնիայի դործին պէս մի գործ ալ հայերուն համար սկսիլ քանի որ հաղար անգամ աւելի շատ հայեր են խաչուած ու ամէն օր դեռ կը տանջուին քան թէ մակեդոնացիք։

Եւ եթէ դիւանագէտք կըսեն թէ հայերը ապստամբեր են իրենց կառավարութեանը դէմ ուստ յանցանք մէ, ատոր պէտք է պատասխանենք մենք հայերս թէ այդ խօսքը կամ մեծ ապիտութիւն է կամ մի անգութ անիրաւութիւն։ Որովհետև բոլոր աշխարհքի մէջ ու՞ր կը գտնուի այնպիսի մի մարդ, մի ընտանիք, մի ժողովուրդ, որու ըստացուածքը առնէ մի կառավարութիւն, կամ որոնց կանայքը և աղջկունքը պղծէ կամ որոնց արիւնը հեղու, և անոնք անլեզու ծառի ու քարի պէս լուռ ու մունջ մնան։ Անգլիացի՞ն, Ֆրանսացի՞ն, Իտալացի՞ն ու միւսները կը տանի՞ն այդ օրինակ հակամարդկոյին անիրաւութիւնները որ հայը պէտք էր տանէր. Մի քանի ամիս առաջ մի հատիկ գերմանացի աղջիկ բռնաբարուեցաւ Պոլսոյ մէջ տաճիկ զօրքէ մը, և բոլոր Գերմանիան ոտքի կոյնեցաւ և պատիժ պահանջեց ու հատուցում առաւ։ Ափրիկէի վայրենի հէրերոները իրենց դէմ անիրաւութիւն գործած և իրենց մի քանի կանայքը բռնաբարած գերմանացւոց դէմ ապստամբեցան, ուրեմն հայը յանցա՞նք գործած կըլլայ որ իր ստացուածքն ու կեանքը և իր կնոջ պատիւը իր արիւնովը պաշտպանէ։ Անխի՞ղճ Եւրոպա, դուռ պատասխանէ։ Եթէ հայուն պատահածը քեզ պատահի, կը լռե՞ս. չես լռեր։ Կը համբերե՞ս. չես համբերեր։ Ապա ինչո՞ւ հայէն համբերութիւն կը պահանջես։

Բոլոր աշխարհքը գիտէ որ մահմէտականութիւնը մար մտնելու վրայ է։ Ատեն մը գացեր էր մինչեւ Ատլանտեան Ովկիանոսը դէպի արեւմուտք և մինչեւ Սեծ Ովկիանոսը դէպի արեւելք և մինչեւ Հնդկաց Ովկիանոսը դէպի հարաւ. Եւրոպան կը դողար անոր առջեւ։ Սպանիան անոնցն էր և Վիէննան առնելու պաշարեր էին և այսօր Կիւլպապա մզկիթը իր կիսալուսնովը կը շողշողայ Պուտա-Փէշտի մէջ։ Սակայն հիմա 200 միլիոն մահմէտականներու հինգ վեցերորդը իրենց ձեռքէն ելած է և տաճիկները համոզուած են որ իրենց երկիրն ալ կորսնցնելու վրայ են։ Միտքերնին դրած են հայերը բնաջինջ ընելու, Հայաստանը հայերէ պարպելու և անոնց տեղը տաճիկներով լեցնելու և Հայաստանը իրենց հայրենիք ու բնակարան չինելու։ Եւրոպան ասոնց չը տեսնե՞ր, չը հասկնա՞ր, չիմանա՞ր։ Շատ ու շատ ակէկ կը տեսնէ, կը հասկընայ ու գիտէ։ Բայց այն վեց քրիստոնեայ (՞՞՞) կոչուած տէրութեանց մին Տաճիկէն այս արտօնութիւնը միւսը այն արտօնութիւնը. շահը ու յոյսը կառնէ, ու գիտնալով թոյլ կըտայ որ Տաճիկը Եւրոպայի այսօրուայ հզօր ատենը, հեռագրով ու հիւպատոսներով հայերուն վրայ կատարուած բոլոր ահռելի անիրաւութիւնները իմանալու ատենը՝ կատարէ այն կատաղութիւնները որ կը կատարէ, և այդու հանդերձ կը մեղադրեն զհայերը. մինչդեռ մի հաւ կամ մի սագ, որ կը բռնեն կը տանեն մորթելու, պրռալով կը բզգռէ և նոյնիսկ անլեզու ոչխարը մորթուած ատենը ոտքերովը կը զարնէ զինքը մորթողին, բայց

հայը ըստ անխիղճ Եւրոպացւոց պէտք էր թռչուն է անասուն է ալ աւելի ոչնար ու յիմար ըլլար։

Ով Եւրոպա՛, պատմութիւնը ու Աստուած քեզ պիտի դատապարտէ, որ հայերուն համար վեց ամսագրութեամբ պարտական եղար, բայց——բայց չես ուզեր կատարել։

* *
*

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԻԱ.

Ռուսիոյ բացարձակ միապետական վարչութեան անատոյդ վիճակը կը շարունակէ։ Կէս պաշտօնական եւ անպաշտօն դասակարգեր իրենց ձայնը լսելի կընեն օրինական եւ իրաւական միջոցներով. Զէյմսթվոներէն յետոյ փաստաբաններու ու բժիշկներու արտօնչը եւ պահանջը ներկայացաւ Զարին, թէեւ ներքին գործոց նախարարը մերժեց անոնց պատուիրակութիւնը ընդունիլ, յայտարարելով որ պատուիրակութեան նպատակը կառավարական տիրող դրութեան ոգւոյն կը հակառակի եւ ինք այդ կառավարութեան պաշտօնեան ըլլալով, չէ կարող այնպիսի պատուիրակութիւն մը ընդունիլ։ Նոր նախարար Միրսքիի այս մերժումը ազատական հոսանքը փոխանակ տկարացնելու աւելի սաստկացուց. ուսանողութիւնը զբաղուած փողոցային մեծ ցոյց մը պատրաստեց եւ Նէվսքի հրապարակին վրայ «անկցի՛ ինքնակալութիւն, կէցցէ՛ սահմանադրութիւն» աղաղակները լսուեցան ու մայթերը արիւնի կայլակներով նաչխուեցան. բաց ուսանողներէ վիրաւորեալները մինչեւ հիւանդանոցի դուռը, իսկ ձերբակալուածները մինչեւ քանտերու. մուտքը չը դադրեցան իրենց «անկցի՛ ու կէցցէ՛» նները կրկնելէ։ Սակայն այդ ցոյցի մասին նշմարուեցաւ թէ, ոստիկանութիւնը ոչ թէ միայն իր հեծեալ խումբերը հանրային տուներու մէջ պատրաստ բռնելու կանխահոգութիւնը ունեցեր էր, այլ նաեւ գռեհիկ խաժամուժէն ստուար խումբեր ալ կանխապատրաստեր էր ուսանողներու դէմ ժողովրդային հակացոյց մը ընել տալու համար. երբ ցուցարար ուսանողները սուսերամերկ հեծեալ ոստիկաններու հարուածները իրենց ձեռքերով կը դիմաւորէին, այդ խաժամուժը՝ անգիտակից իր ըրածին բուռնցի հարուած եւ կից կը հասցնէր անոնց կռնակին։ Այս օրը յաղթութիւնը կառավարութեան կողմը մնաց. բայց թափուած արիւնը գերագրգռեց ժաքերը յետադիմական պատերուն դէմ. տրձագանքը լսուեցաւ կայսրութեան բոլոր գլխաւոր քաղաքներուն մէջ, ու անա Մոսկուայի քաղաքագիտական խորհուրդը միաձայնութեամբ որոշեց նոյն պահանջները կրկնել ինչ որ ըրած էին Զէյմսթվոները, փաստաբանները եւ ուսանողները։

Ինչպէս կը տեսնուի, ազատական հոսանքը ամեն դասակարգերու մէջ տեղ գտած է, եւ պաշտօնական շրջանակները ու ազնուականներ իրենց սովորական վարանոտութիւնը մէկ կողմ ձգած, այսօր սկսած են վճռական դիրք բռնել յետադիմականներու դէմ երկրին եւ ժողովրդին ապահովութեանը համար։

Բայց յետադիմականները, իրենց գլուխը ուններալով մայր կայսրուհին եւ Սինոդի աւագ բրոգուրորը, Բօբրիէտոնոսչէվ, կը շարունակեն ջանքերնին բացարձակ միապետութեան կաշկանդիչ դրութիւնը անփոփոխ պահելու համար. արդարութեան նախարարը, Մուրաւիէվ, որ այդ դրութեան ջերմ պաշտպաններէ մին է, հաստատակեցաւ Զարը նեղը դնելու մտքով, իր հրաժարականը տալ, պատճառաբանելով թէ, նոյն իսկ իր պաշտօնեաներու մէկ մասին նորելոյթ ձգտումներուն պատճառաւ չէ կարող դէպի կայսրը իր հաւատարմութեան պարտքերը ըստ առաջնոյն գործադրել։ Իր նկարագրի տկարութեամբը ծանօթ Նիքոլա Բ. Զարը Մուրաւիէվի հրաժարումին եւ յետադիմական միւս պատերու դժգոհութեան արտայայտումին մէջ ինքզինք լքուելու վտանգին մէջ զգալով, փութաց արդարութեան նախարարին հրաժարականը մերժել, անշուշտ, անոր թելադրանքներուն դէմ մասամբ գոհացում տալու խոստումով։ Ուստի, ինչպէս կերեւայ, յետադիմականներու բաղուկը դէռ ուժեղ կերպով կը ճնշէ Զարի վրայ։ Հետեւաբար ազատական հոսանքը տակաւին չէ կրցած կայսերական պալատին մէջ կարեւոր ազդեցութիւն մը ձեռք բերել. վերը յիշուած ներքին գործոց նախարար Միրսքիի մերժումը եւ ոստիկանութեան խիստ վարմունքը այդ կապացուցանեն։ Սակայն ժամանակը յղի է եւ երկունքը սկսած. անպատճառ մեծ կամ փոքր նորածին մը պիտի ունենանք։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՊՐԱՒԼԱ. 25 Նոյեմ. 1904

Տիար Խմբագիր

Մեծ զարմանք պատճառեց մեզ, «Հայաթերթ» լրագրի վերջին թիւերէն մէկուն մէջ տպուած յօդուած մը, որ «Դանուբէն» ստորագրութիւնը կը կրէր։

Սկիզբէն մինչեւ վերջը չորք մէն է այն սնճգրութիւններու, ուր յայտնի կը տեսնուի թէ նամակագիրը բոլորովին անտեղեակ է տեղւոյս հայ հասարակութեան գործերուն։

Նախ եւ առաջ յօդուածագիրը կը սխալի, գիտութեամբ կամ անգիտութեամբ, երբ կըսէ, թէ մեր եկեղեցւոյն վարչութիւնը յանձնուած է մէկ հատիկ հոգաբարձուի մը միայն, որ բազմաբաղ ըլլալով, լիազօր իշխանութիւն տուած է մեր քահանային ըստ հաճոյս վարելու համար եկեղեցւոյն գործերը։ Իրականութիւնը սա է որ եկեղեցւոյ հոգաբարձուները երեք հատ են, եւ ընտրուած են համայն հայ հասարակութեան հաւանութեամբ։

Գալով 1900 ֆր. ին, որուն ինչ բանի գործածուելու մասին կասկած կը յայտնէ նամակագիրը, կը փութանք Ձեր պատ. թերթին միջոցաւ յայտարարել որ այդ գումարը ծախսուած է եկեղեցւոյն ինչ ինչ նորոգութեանց համար։

Այդ նորոգութիւնները անհրաժեշտ ըլլալով, ուրիշ լաւագոյն կերպով չէինք կրնար այդ գումարը գործածել, քանի որ պահեստի դրամագլուխ մը չէր կրնար կազմել այն։

Կայով այն գաղափարին թէ այդ 1000 ֆր. ը պէտք է աւելցնել տիկին Պասսարապեանի «խոստացած» 10,000 ֆր. ին վրայ, պէտք է ժամէ հանել այդ բանը, քանի որ. վստահութեամբ կրնանք ըսել, թէ այդ դրամը բնաւ տրուելիք չունի։

Իսկ այն թէ այդ դրամը կարելի էր յատկացնել հայ յեղափոխական կազմակերպութեանց (գաղափար մը զոր կը յայտնէ «Հայաթերթ»ի թղթակիցը) այդ բանին չենք կրնար հաւանիլ ո եւ է պարագայի մէջ։

Եկեղեցին դուրս, ուրիշ եւ ոչ մէկ կապ մը կայ մեր եւ հայ յեղափոխականներու միջեւ։ Կ'ըսքանչանանք անոնց վրայ այն արդարացի կռուին համար զոր կը մղեն, եւ անոնց բարի յաջողութիւն կը մաղթենք, բայց անոնց ռազմանիւթեր ժատակարարել, այդ բանը կարելի չէ մեզ համար, եւ այդպիսի բան մը չպիտի ընենք երբէք։ (*)

Դարերէ ի վեր Ռումանիոյ մէջ սպրած ըլլալով մենք գրեթէ նոյնացած ենք անոնց հետ քաղաքականապէս, եւ եթէ կայ դեռ բան մը որ մեզ կապէ մնացեալ հայերուն հետ, այդ եկեղեցին է։

Բայց յօդուածագիրը դժգոհ է. եւ թէեւ կը փափաքէինք անոր հաճելի ըլլալ, սակայն չենք կրնար։

Չենք կրնար ենթադրել որ ժողովուրդը արտնջայ եւ թէ հայ ժողովուրդի այլ եւ այլ դասակարգերուն մէջ դժգոհութեան շարժում մը նշմարուի։ Ո՛չ։ Այդ տեսակ գժգոհութիւն մը չկայ։ Միակ դժգոհ մը եթէ կայ այն ալ «Հայաթերթ»ի թղթակիցն է։ եւ այս նորեկ պարոնին լսող չպիտի ըլլայ անոնց մէջ որ նպաստած են ու կը նպաստեն հայ եկեղեցւոյ պայծառութեանը։

Հօդուածագիրը անիրաւաբար կը յարձակի նաեւ մեր քահանային վերայ որմէ մենք ամէն մասամբ գոհ ենք, եւ որ տեղւոյս հայ հասարակութեան կատարեալ յարգանքը կը վայելէ։ Մեր կրօնական պէտքերը մատակարարելու աւելի յարմար եւ աւելի ազնիւ մէկը չպիտի կրնայինք գտնել։

Ցուսալով որ այս նամակը պիտի հաճիք դետեղել Ձեր թերթի մէջ, հաճեցէք ընդունիլ Տ. Խմբագիր մեր յարգանացը հաւատիքը։

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ
ՊՐԱՒԼԻԱՑԻ ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅՆ

Դիտ. Խմբ.—Կը ցաւինք որ երկրին քաղաքական հանգամանքը այսպէս յայտարարել հարկադրած է Հոգաբարձութիւնը։

Պ. ԷԳՆԱԵԱՆԻ ՈՐԲԵՐԸ

ԲՍՐԻԶ 25 Նոյեմ.

(Շար. Նախորդ թիւէն)

Ոստիկանապետը Պասմաճեանին. — Դուք ո՞վ էք որ որբերուն անունով կը բողոքէք, անոնց անունով բարերարներուն «բարբարոս» անունը տալով։

—Անոնց նախկին ուսուցիչն եղած եմ, իմանալով քաշածնին, կը պաշտպանեմ զանոնք. Պ. Էգնաեան զանոնք կաշխատցնէ փոխանակ դպրոց ղրկելու։

—Բարերարնին դո՞ւք էք, դո՞ւք զանոնք կը խնամէք։

—Ո՛չ...

—Ի՞նչպէս կրնաք ուրեմն պ. Էգնաեանի ծախքովը խնամուած որբերուն վիճակին խառնուիլ. քանի որ ծախքը պ. Էգնաեան կընէ, կուզէ կաշխատցնէ, կուզէ կը դասատարակէ, ձեզի ի՞նչ.

—Կը չարչարուին կոր.

—Ի՞նչու այս բողոքը չբերիք, երբ անոնց դասատուն էիք. եւ երբ ա՛լ անոնց դասատուն չէք, ա՞ն ատեն միաքներնիդ կիյնայ որ անոնք կաշխատին կոր։

—(Պարանձուն Պասմաճեանի)։

—Դուք, պ. Էգնաեանի. որուն «բարբարոս» անունը կուտաք, այս օրեր դիմած էք բանի մը համար։

—Ո՛չ...

—Աղէկ մտածեցէք բնաւ անոր չի դիմեցիք շարաթ մը առաջ։

—Ո՛չ, չի դիմեցի...

—Շարաթ մը առաջ դուք չի դիմեցի՞ք պ. Էգնաեանի որ ձեզի 50 ֆրանք տար. ու ձեր վրայ խրդճալով, ձեզի 50 ֆրանք չի տա՞ուաւ, վասնզի իրմէ բնաւ առնելիք չունէիք։

—Այո... տուաւ... Վարձքի օրը եկեր էր, նեղն էի։

—Լաւ ուրեմն. դուք, պ. Պասմաճեան, ի՞նչ կարգի բաղդախնդիր մէկն ըլլալու էք, որ «բարբարոս» կանուանէք այնպիսի մէկը որուն գթութեան շարաթ մը առաջ ապաւիներ էք, ու ի՞նչպէս «բարբարոս» է Պ. Էգնաեանն ալ, որ ձեզի պէս բախդախնդրի մը 50 ֆր. կուտայ, վրան խղճալով։

Անշուշտ, պ. Ոստիկանապետը ոչ միայն Պասմաճեանի «բաղդախնդիր» անունը պիտի տար, հապա զայն անմիջապէս ձերբակալել պիտի տար. եթէ տեղեկութիւն ունենար Պասմաճեանի այլապէս «բաղդախնդրական» մէկ ուրիշ արարքէն, որ հետեւեալ պարագաներու մէջ տեղի ունեցած է ու տակնուվրայ ըրած է Բարիզի բոլոր հայերը։ Տ. Վռամշապուհ քահանային երթալով, Պասմաճեան ըսած է վկաներու առջեւ. «Անմիջապէս ինձի 50 ֆրանք պէտք է տաս, եթէ ոչ, նորաչէն եկեղեցին, ուր Մ... Մ... ի պսակը պիտի կատարուի վաղը տիւնամիդով օրը կը հանեմ քահանայով, ժողովուրդով, «հարսուփէսով» (կէցցէ՛ Դաշնակցութիւն) Տ. Վռամշապուհ սարսափած անմիջապէս հանգանակութեամբ 50 ֆրանք ճարած ու Պասմաճեանն ճամբած է։ Այս սարսափելի բաղդախնդրութիւնը, որ բոլորովին անհաւատալի պիտի երեւնայ, այնքան վաւերական ու ստոյգ է որ, Պասմաճեան այս առթիւ դատի քաշուած է. այս դատին վրայ, որ մօտ օրեր տեղի կունենայ, Պ. Զօպանեան ինձի կըսէր, «Այնքան տասակին մէջ քարշելի բաղդախնդրական «չանդաժ» մըն է այդ արարքը, մանաւանդ հայ խմբագրի մը կողմէ, որ հայ անունը սոսկալի կերպով պիտի աղարտուէր, այս պատճառաւ, չինայելով Պասմաճեանի համար զգացած զզուանքիս, ձեռքէս բոլոր եկածը պիտի ընեմ որ այդ դատը տեղի չունենայ։

Ահա թէ ինչ մարդիկ որբերը «յանուն մարդասիրութեան կը պաշտպանեն, ու ինչու համար է որ [ինչ Պուլկարահայ իդիոտ] Պասմաճեանի պէս եկեղեցին հարսուփեսով եւ քահանայով օրը հանելու չեմ սպառնար, որպէսզի Պաս-

մաճեանի պէս մաքուր պտիտ, փոխանակ իւղոտ օձիք ունենալու 50 ֆրանք չորթելէ ետք։

Նոյնպէս տառապեալ մըն եմ, ու Ղումբուլանց դրաչարիկն ալ «բարիբարս», վասնզի 15 ֆրանք տոկոսով երեք ամիսէն վճարելի «պոնս» ի մը փոխարէն 40 ֆրանք ինծի տուած է թուղթ սըն ալ ստորագրելով— զոր պահած է եմ – թէ «ուրիշ ոչ մէկ առնելիք ինձմէ չունին։

Կըմբռնուի թէ ինչ «բուլկարահայ իդիոթ» մը, ու «տառապեալ» մըն եմ որ 40 ֆրանքի համար 15 ֆրանք կուտամ, փոխանակ Պասմաճեանի պէս Տ. Վռամշապուհը ու Ղեկեղեցին օգը հանել ապառնալու կամ Վարպետին պէս Վանեցի ճաշարանատէրեր տօրանտրմրշ ընելու, վեց ամիս ուտել խմելէ ետք։

Ի՞նչ «բուլկարահայ իդիոթ»։

—Հոգ տար մարմնոյդ ինչպէս նաեւ հոգիիդ համար։

—Պատուաւոր եղիր

—Յարգէ իշխանութիւնները, ինչպէս նաեւ օրէնքները

—Ուրիշներու գործերուն ու խօսքերուն մի խառնուիր, այլ գիտցիր քու պարտքդ կատարել։

—Նուաստաբար մի փաղաքշեր ուրիշները,նոյնպէս թոյլ մի տար որ զքեզ փաղաքշեն, որովհետեւ կան մարդիկ որ հը քծնին, ինչպէս շուն իր տիրոջ ատուներուն։

—Փոխ մի առներ ոչ մէկէ մը եւ ոչ իսկ ստակ մը, զի փոխառութիւնը նուաստացուցիչ է մարդուս արժանապատուութեան, եւ թեթեւամտութեան ինքդ ալ փոխ մի տար։

—Հպարտ եղիր, այլ ոչ մեծամիտ։ Արդարագատ եղիր եւ օգնէ անոր, որ պէտք ունի օգնութեան։

* * *

Անգղիացիք չեն ծածկեր իրենց համակրութիւնը դէպի Ճաբոնցիները։ Այս ձմեռ Լոնտրայի մէջ կարգ մը ճաշարաններ ճաբոնական խոհանոց սկսած են տարքել, ամեն ճաբաբութիւններին ի գործ կը դնեն ճաբոնական խորտիկներ պատրաստելու համար։ Նորոյթի կարգ անցած այդ ճաշարաններուն մէջ իւրաքանչիւր հրաւիրեալ առանձին սեղանի մը առջեւ կը բազմի, ճաշացուցակը բաղկացած է ձուկի ապուրէ, միսէ բանջարեղէններէ եւ այլն, այս կերակուրներուն ամէն մէկը կը ժառուցուի սիրոն ճենապակեայ վրան գոց պնակներու մէջ։ Ասկէ զատ, հրաւիրեալներուն կը տրուի մէյմէկ թղթեայ անձեռոց եւ փայտեայ գաւազանիկ մը, որ պատառաքաղի տեղ կը բռնէ։

* * *

Ճաբոնցի զինուորներն ունին իրենց բաւական հետաքրքրական հանգանակը։ Ահաւասիկ անոնց մէկ քանի հաւատալիքները. իբր նմոյշ։

Ո՞վ է ձեր հրամանատարը.

—Կայսրը.— ինչ բանի մէջ կ'արտայայտուի զինուորական ոգին.

—Հպատակութեան ու ինքնազոհութեան մէջ։

Ի՞նչ բանի մէջ կը կայանայ ամենարարձր զինուորական արիութիւնը.

—Անոր մէջ թէ պէտք է յառաջ երթալ միշտ առանց ո եւ է արգելքի նայելու։

Ո՞րն է զինուորին համար ամենէն նուաստացուցիչ բանը.

—Անգիտութիւնը։

Գեսա՞ թէ ուրկէ է այն արիւնը որով կարմիր ներկուած է ձեր դրօշը.

—Կուսոյ մէջ մեռնող զինուորներուն արիւնն է այն։

Երբ զինուոր մը կը մեռնի պատերազմի մէջ որ բանն է որ կ'ապրի անկէ ետքը.

—Փառքը։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Ի ՆՊԱՍՏ ՈՐԹԱԽՆԱՄԻՆ ՍՐՃԱՀ «ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ»

1904 դեկ. 9 հինգշաբթի. ժամը 9 ին Արտաքոյ կարգի փառաւոր ներկայացում «Նատէժտա» Հայ դերս. խմբին կողմէ։ առաջնորդութեամբ Պ. Վ. Պապատ ի եւ ընդ հոգատարութեամբ Գործ. Ժողովոյ

Ս. ՊՕՂՈՍ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՁԱՆԳԱԿԱՀԱՒԱՐԸ

Բարոյալից եւ պատմական Թատերախաղ մէկ յառաջաբանով 4 արար.

Երգեր եւ պարեր Օրդք. Քաթինայի, Մելքայի եւ պ. Յակոբեանի կողմանէ։ Հանդիսականաց հանգստութեան համար բնաւ ջանք խնայուած չէ։

ԳԻՆԵՐ.—Օթեակ թիւ 1. 30 ֆր. թիւ 2. 3. 25 ֆր. թիւ 4. 5. 20 ֆր. թիւ 6. 7. 15 ֆր. Ա. կարգ ըստ կամս. — Ա. կարգ. 3 ֆր. Բ. կարգ 2. Գ. կարգ 1 ֆր. Կալերին 50 սանտիմ

Գործ. Ժողովս ի նկատի ունենալով ընկերութեանս որդեգրած 17 որբերու ուսմանց եւ արհեստից վիճակացոյցները՝ որոնք ստացած է որբանոցներու հոգաբարձութիւններէն, որոնցմէ բացայայտ կերեւի որբերու յառաջդիմութիւնը եւ ընթացաւարտ բլլալու ընդունակութիւնները. եւ նկատելով որ ընկերութեանս անդամոց բաժնեգիններ չփլտի բաւեն 17 որբերու տարեթոշակներու գումարն լրացնելու, ինչպէս ուրիշ անգամներ պատ. ապագայնք լիուլի նպաստած են ընկերութեանս երեկոյթներուն, լիայոյս է որ այս անգամ եւս ցոյց պիտի տան իրենց պարտաճանաչութիւն, սիրայօժար մասնակցելով սոյն երեկոյթին։ Կանխաւ յայտնելով մեր շնորհակալութիւնը։

Մնամք Յարգանօք

Ի Դիմաց Գործ. Ժողովոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Ա. Զարպհանէլեան Յ. Ճանկիւլեան

ԱԶԳԱՅԻՆ

Արմաշի Դպրեվանքին վանահարական փոխանորդ ընտրուեցաւ Տ. Թորգոմ վարդապետ։ Խնամակալութիւնը որոշեց այդ հաստատութիւնը իր առջի պիտաճէով պահել։

—Դուրեան Տ. Եղիշէ եպիսկոպոս 400ի մօտ գիրքեր նուիրեր է Արմաշի մատենադարանին։

—Ղարաբաղի թեմին Կոնսիստորիային (առաջնորդարան) պաշտօնեաներուն գործը Էջմիածնի Սինոդին կողմէ քննուելով, որոշուեր է Գանձակի նահանգական դատարանին յանձնել կարգ մը պաշտօնեաներ, որոնց մէջ կան վարդապետ, քահանայ և աշխարհականներ։

—Պայազիտի վիճակին համար 12 քահանայայուներու ձեռնադրութիւնը յանձնուեցաւ Աղթամարայ Կաթող. Տեղապահ Տ. Յովսէփ եպ. Խոստիկեանի։

ԾԱՂԿԱՓԱՂ

Պատանիներու. դաստիարակութիւնը տարակոյս չկայ թէ պէտք է ըլլայ ծնողաց ամենամեծ հոգը։

Ահաւասիկ այս մասին քանի մը հրահանգիչ ու օգտակար խրատներ, զոր կը դանենք նամակին մէջ հօր մը, որ իր որդին ալտառահման զրկած է ուսանելու։

—Մեր ներսիդին անոզոքելի գաւառը մը կայ. խիղճը. պէտք է միշտ անոր մաքուր ընես եւ անոր կամքին հակառակ բան մը չը գործես։

—Խելացի մարդոց ընկերացիր. եւ ամեն ուր որ կը խօսուի մարդուս երջանկութեան, ազատութեան, արիութեան, իր պարտքը կատարելու եւն. մասին, լաւ ունկնդիր եղիր։

—Դիւրաւ մի վստահիր ամէնուն.

—Միայն նայէ խելացի որ կը ճանչնայ իր անկատարելիութիւնը։

—Մ'ելլեր ուրիշներուն որովհետեւ բան մը զոր դուն ինքդ լաւ ուսած չես։

—Ցիշէ թէ լաւ բնաւորութիւնն առաջին պէտքի բանն է բարեկիրթ մարդուն։

—Հպատակութեան ու ինքնազոհութեան մէջ։

Ի՞նչ բանի մէջ կը կայանայ ամենարարձր զինուորական արիութիւնը.

—Անոր մէջ թէ պէտք է յառաջ երթալ միշտ առանց ո եւ է արգելքի նայելու։

Ո՞րն է զինուորին համար ամենէն նուաստացուցիչ բանը.

—Անգիտութիւնը։

Գեսա՞ թէ ուրկէ է այն արիւնը որով կարմիր ներկուած է ձեր դրօշը.

—Կուսոյ մէջ մեռնող զինուորներուն արիւնն է այն։

Երբ զինուոր մը կը մեռնի պատերազմի մէջ որ բանն է որ կ'ապրի անկէ ետքը.

—Փառքը։

ՆԵՐՍԷՍ ԱԾՏԱՐԱԿԵՑԻ

(Արտատպուած ԲԱԶՄԱՎԷՊ հանդէսէ)

Նորանք գնացին սովորեցին եւ վերադառնալով Էջմիածին՝ սկսեցին չաքարի բաղուկ եւ չաքարեղէն ցանել տալ. եւ ձեռք արին գործարանի շինութեան, կաթողիկոսին ներկայացրին զանազան գործիքների ցուցակ եւ նա գրեց Մոսկուա հարուստ Անանեանցին Էջմիածնի հաշուով գործիքներ ուղարկել. նա շուտով հասցրեց պահանջածները մինչեւ 3000 ռուբլի տրժողութեամբ. իսկ ինքն իւր կողմից նուէր էր ուղարկել չաքարաշինութեան գործարանի համար մի մեծ պղինձ, որ մի քանի հարիւր դոյլ (վեդրո) ջուր էր տանում. նոյնպէս ընծայել էր բաղուկը քերելու եւ սրելու գործիքներ։ Վարպետներն սկսեցին եւ պատրաստեցին առնալաւ ութինաթ չաքար, որից մի փոքր կաւոր մինչեւ այժմ պահած ունիմ։ Այդ միջոցին կաթողիկոսը Թիֆլիսումն էր. նորան էլ ուղարկեցին այս չաքարից։ Շատ չանցած 1857 թուի փետրվարի 13 — ին յանկարծ գիշերը վախճանեց կաթողիկոսը. եւ նորա մահից յետոյ այնպէս շուտ անհետացրին չաքարաշինութեան բոլոր գործիքներն, որ ոչինչ չմնաց, բացի Անանեանցի ընծայած մեծ կաթսայից. իսկ այժմ այն էլ չի երեւում։ Նոյն բաղուկն վիճակուեց եւ չերամագործութեան գործարանը։ Մատթէոս կաթողիկոսի մահից յետոյ Սինոդի անդամների մէջ ոչ բարով ըստ ձեռնադրութեան եպիսկոպոսական աստիճանի աւագութիւն ունեցողն էր Յովհաննէս եպիսկոպոս Քիչի ժամանուանեան, որ եւ իբրեւ նախանգամ կաթողիկոսական տեղապահ եղաւ։ սա քանդել տուեց անտառում չինած չերամագործութեան գործարանն եւ գերանները գործածեց գիւղում իւր բարեկամի համար չինած տան վերայ։ Ներսէսը շատ յորդորում էր միաբաններին, որ սովորին անտեսութիւն եւ իրանց աշխատութեամբ Էջմիածնի գրութիւնը բարւոքեն։ Նա յաճախ ասում էր նորանց, թէ չէ կարելի որ յոյսներս միշտ դնենք ժողովրդի նուէրքի վրայ. ժամանակ կը դայ, որ ժողովուրդը ինքը շատ ծանրաբեռնուած կը լինի ծախսերով եւ տուրքերով եւ հաղիւ կարողանայ իւր ընտանիքը կառավարել. գուք սովրեցէք անտեսութիւն, վանքի կալուածներն լաւ դրութեան հասցրէք, անկորուստ ստացէք արդիւնքն եւ անկարօտ ապրելուց զատ՝ չքաւորներին եւ կարօտեալներին ալ օգնեցէք. այլ ոչ թէ անգործ նստելով՝ աչք տնկեցէք ժողովրդի ձեռքին։

Նոր—Նախիջեւանի քաղաքապետ Յարութիւն Խալիպեանցին յանձնել էր կաթողիկոսն եկեղեցիների երեցփոխանների զրամներն ստանալ եւ անկորուստ շահեցնել. եւ նա ճշտութեամբ կատարել էր հայրապետի յանձնարարութիւնը. ժողովել էր մինչեւ հարիւր յիսուն հազար ռուբլի։ Կաթողիկոսը Խալիպեանցին գրեց, որ հետզհետէ այդ գումարն ուղարկի Էջմիածնի Սինոդն եւ ստանայ անդորրագիր, իսկ Սինոդն ստացած գումարը պիտի դնէր Աթոսի գանձարանը։ Խալիպեանցն առաջին անգամ ուղարկեց 15 հազար, երկրորդ անգամ տասը հազար ռուբլի։ Ղուկաս արքեպիսկոպոսն՝ Սինոդի նախանդամն ինձ կանչեց իւր սենեակն իբրեւ գանձապահի եւ ասաց. «Մատթէոս, ո՛րդի, կաթողիկոսին ասա՛, որ Խալիպեանի ուղարկելի գումարի մասին թող ինքը ստացական տայ. Սինոդն իրան իրաւունք չէ համարում ստացական տայ Խալիպեանցին. այդ փողերը մենք կը ծախսենք յետոյ վիճակի գումարը տեղանից կը պահանջեն. բայց այնպէս հասկացուր կաթողիկոսին որ չը զայրանայ»։ Ներկայացայ վեհափառին եւ հաղորդեցի Ղուկաս եպիսկոպոսի խօսքերը. նա երբ լսեց զարմացաւ եւ ասաց.

(Շարունակելի)

—Տարօնի արկածեալներուն նպաստ հասցնելու գովելի նպատակաւ տեղւոյս Պատ. Թաղ. խորհուրդը հանգանակիչ յանձնախումբ մը կազմած է չորս վաճառականներէ բաղկացեալ. որոնք են Տ. Տ. Սահակեան Տէր-Միրզեան, Գ. Սահաթճեան, Բ. Սիւզմէեան և Ա. Աղիզեան

ԱԶԴ

Քաղաքիս Ս. Եկեղեցւոյն համար կարող եւ վկայեալ ձայնաւոր-դասախօսի մը պէտք կայ որ կարենայ նաեւ օգտակար լինել Ազգ. Վարժարանին։ Դիմել պայմանաց մասին Թաղական խորհրդոյս։

Ի Դիմաց Թաղական Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Ն. Դ. Քէստանեան Խ. Ազնաւորեան

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻՒՐՔԻԱ

Սթանպօլտան դեկտ. 5 Թարիխլի թէլէկրաֆնամէ ամիտէքի հավատիսախը կէթիրտի.

Կէչէն բաղար էրթէսի կիւնիւ Մանասթիր վէ Լէրին չէհիրլէրի պէյնինտէ Զէլէվօ քէօյինէ եադըն պուլկար չէթալարը պիր ռում չէթասընա հիւճում իտէրէք անը մահվ իթիրիշ։ Մահելի մէղքիւրէ Մանասթիրտան վէ Լէրինտէն ասքէր եօլլանըլմըշ։

Զարչանպա կիճէսի Ցըվիք քէօյինէ եադըն (Մանասթիր դաղասը) պիր պուլկար չէթասը վէ ասքէրլէր պէյնինտէ պիր միւսաատմէ վուգու պուլմուշ. քէօյլիւլէր տախի միւտարէպէյէ իշ. թիրաք իթիրիշլէր. 3 ասքէր վէ պիր գօրուճը էօլմիւշ պիր պուլկար եանմըշ վէ պիր էվ թախրիպ օլընմըշ. չէթա գաչմըշ։

—Իսլահաթճը իքի տէվլէթլէրին Սթանպօլ էլչիլէրի պունտան էվվէլ Մաքէթոնիատա չէթալարա գարշը չէտիտ թէտպիրլէր էլէ ալընմասընը իստաա իթիմիշլէր իսի։ Պապը Ալի ճէվապէն՝ միւֆէթիշ Հիլմի բաշանըն բաբօրթընը էլչիլէրէ եօլայուպ, անընլէ իդթիզասը իճրա օլընտըգընը վէ օլընաճաղընա կէօսթէրմէք իսթէմիշ տիր։

—Մաքէթոնիատա կէչէն սէնէ խարապ օլընան խանէլէրին ինշասը իշիւն էճնէպի միւլքիէ մէմուրլարընը պիր ճէտվէլի Հիլմի բաշա Պապը Ալիէ եօլլայուպ, անընդ դավուլ օլընմասընը թավսիէ իթիրիշ տիր։

ՄՈՒՀԱՐԷՊԷ

Խարպինտէն Մօսկուայա կիտէն պիր եօլճընըն պէյանը իւզրէ, մէղքիւր չէհիրտէ 22 խասթախանէ աչըլմըշ օլուպ, հէր պիր խասթախանէ 4 դօվուշտան միւրէքէպ օլարագ, պէհոր գովուշտա տօլու 150 շէր եատթադ մէվճուտ ըմըշ։ Շու հալտէ եաելընըշ խասթախանէլէրտէ 13200 եարէլի վէ խասթա թէվավի օլընմադտա։

—Լօնտօն կաղէթալարընընն եաղտըգարը իւզրէ, Ռուսլարընն շէտիտ աթէշի սէպէպի իլէ ճաբօնլըլար 203 մէթրօլըգ թէրէի թէրք իթմէկէ կեօա մէճպուր օլմուշլար։ (Տընէվնիք)

—Տէյլի Մէյլ ին զաննը իւզրէ, ինկիլիզ վաբօրլարը վասիթասը իլէ Ռուսիայա վէ Ա. Շարգտ ահնամիտ գումպարա վէ սայիր էճզալար եօլլանըլմըշ։

—Մէղքիւր կաղէթանընն պէյանը իւզրէ, իլք պահարտա Աւստրվէ Ռուսիա իմբէրաթօրլարը վէ Ինկիլթէրա գըրալը Գօբէնհակտա պուլուշարագ. մուհարէպէնին թաթիլի իշիւն իսթիշարէ իտէճէքլէր իմիշ։ Պու հավատիս տախի թաստիգէ միւհթաճ տըր։

—Շթէօսէլին եարէլէնմիշ օլտըզը վէ ճաբօն վաբօրլարընն Բօրթ Արթուրը թօքա թուրմագ ամէլիաթընա իշթիրաք իթտիքլէրի Զիֆուտան պիլտի ըիլիյօր։

—Պիր վաբօր մուհասէրէ խաթթընատան կէչուպ 1000 թոնոն կէօթիւրմիշ. քէզա չին մավնալարը Բօրթ Արթուրա կիրմիշլէր։

—Թոքիոտան «Սթանտարտ»ա պիլտիրիլտիկի իւզրէ, Բօրթ Արթուր իմիւտսիզ հալտէ. չիմալի շարդ ճիհէթինտէ մուհասէրէ օլ տէրէճէ սըզըշմըշ տըր քի՝ ճաբօնլըլար Ռուս մէվգըլարընա բէք եաղընը պուլընըյօրլար։

—Ճաբօն տօնանմասընընն պիր գըսմը Սինկաբօրա կիթտի։

—Ճաբօն նագլիէ վէ թիւճարիէ վաբօրլարը թօբլարլէ սիլահլանտըլար մուհասէրէի գավիլէշտիրմէք իշիւն։

ՄԻԹԷԼԷՎԻԼ

Բարիզտէ քէնտի խանէսինտէ հավա կաղը իլէ թէլէֆի նէֆս իտէն մէպուս Մ. Սիվթօն Ֆարմասօնլարընն իճպարը իլէ թէլէֆի նէֆս իթմիշ օլտըզը Ռարիզտէն պա թէլէկրաֆ պիտլիրիլիյօր։

—Մօսկուա ճատտէլէրինտէ դեկտ. 6 տա էհալի նիւմայիշ ի չիւն թօբլանտը վէ ժանտարմա դըլըճլարլէ էհալիյի տաղըթաը։

Թրանսվաալընն սապըգ ճում հուրիյէթ ըէյիսի Մ. Քրուկէրին ճէնազէսի Բրէթօրիայա նագլ օլընմըշ օլմազլէ՝ քէմալը թանթանա իլէ միւսթէմլէկդաթ վէ քէզա պիւթիւն ճէնուպի Աֆրիդա էհալիսի թարաֆընտան խանէ աչըլմըշ օլուպ, հէր պիր խասթախանէ 4 դօվուշտան միւրէքէպ օլարագ, պէհոր գովուշտա տօլու 150 շէր եատթադ մէվճուտ ըմըշ։ Շու հալտէ եաելընըշ խասթախանէլէրտէ 13200 եարէլի վէ խասթա թէվավի օլընմադտա։

—Լօնտօն կաղէթալարընընն եաղտըգարը իւզրէ, Ռուսլարընն շէտիտ աթէշի սէպէպի իլէ ճաբօնլըլար 203 մէթրօլըգ թէրէի թէրք իթմէկէ կեօա մէճպուր օլմուշլար։ (Տընէվնիք)

—Տէյլի Մէյլ ին զաննը իւզրէ, ինկիլիզ վաբօրլարը վասիթասը իլէ Ռուսիայա վէ Ա. Շարգտ ահնամիտ գումպարա վէ սայիր էճզալար եօլլանըլմըշ։

—Մէղքիւր կաղէթանընն պէյանը իւզրէ, իլք պահարտա Աւստրվէ Ռուսիա իմբէրաթօրլարը վէ Ինկիլթէրա գըրալը Գօբէնհակտա պուլուշարագ. մուհարէպէնին թաթիլի իշիւն իսթիշարէ իտէճէքլէր իմիշ։ Պու հավատիս տախի թաստիգէ միւհթաճ տըր։

—Շթէօսէլին եարէլէնմիշ օլտըզը վէ ճաբօն վաբօրլարընն Բօրթ Արթուրը թօքա թուրմագ ամէլիաթընա իշթիրաք իթտիքլէրի Զիֆուտան պիլտի ըիլիյօր։

—Պիր վաբօր մուհասէրէ խաթթընատան կէչուպ 1000 թոնոն կէօթիւրմիշ. քէզա չին մավնալարը Բօրթ Արթուրա կիրմիշլէր։

—Թոքիոտան «Սթանտարտ»ա պիլտիրիլտիկի իւզրէ, Բօրթ Արթուր իմիւտսիզ հալտէ. չիմալի շարդ ճիհէթինտէ մուհասէրէ օլ տէրէճէ սըզըշմըշ տըր քի՝ ճաբօնլըլար Ռուս մէվգըլարընա բէք եաղընը պուլընըյօրլար։

—Ճաբօն տօնանմասընընն պիր գըսմը Սինկաբօրա կիթտի։

—Ճաբօն նագլիէ վէ թիւճարիէ վաբօրլարը թօբլարլէ սիլահլանտըլար մուհասէրէի գավիլէշտիրմէք իշիւն։

ՄԻԹԷԼԷՎԻԼ

Բարիզտէ քէնտի խանէսինտէ հավա կաղը իլէ թէլէֆի նէֆս իտէն մէպուս Մ. Սիվթօն Ֆարմասօնլարընն իճպարը իլէ թէլէֆի նէֆս իթմիշ օլտըզը Ռարիզտէն պա թէլէկրաֆ պիտլիրիլիյօր։

—Մօսկուա ճատտէլէրինտէ դեկտ. 6 տա էհալի նիւմայիշ ի չիւն թօբլանտը վէ ժանտարմա դըլըճլարլէ էհալիյի տաղըթաը։

Թրանսվաալընն սապըգ ճում հուրիյէթ ըէյիսի Մ. Քրուկէրին ճէնազէսի Բրէթօրիայա նագլ օլընմըշ օլմազլէ՝ քէմալը թանթանա իլէ միւսթէմլէկդաթ վէ քէզա պիւթիւն ճէնուպի Աֆրիդա էհալիսի թարաֆընտան մուրախասլար մէվճուտ ըտըլար։ Շալը Պուլիէր, Տէվէթ վէ Պօթանուլթդլար իրատ իթտիլէր. 21 թօբ ալթըլտը. ճէնազէ ալայընա 30000 քիշի մէվճուտ ըտը,

Ռէբիտէլէրին իսպարտթը Կավկասիա վալիսի բրէնս Կալիցինին իսթիֆասընը թաստիգ. իտէյօրլար. փագաթ անընն եէրինէ քիմ թային օլընաճաղը մէճհուլ տըր։

ՍՕՆ ԹԻԼԷԿՐԱՖԱՐ

Սթանպօլ 6 դեկտ.

Ռուս, Ինկիլիզ, Աւստրիա վէ Իթալիա էլչիլէրի ալտըգարը թալիմաթ իւզրէ, Պապը Ալիյէ շէտիտ պիր նօթա վէրուպ Մաքէթոնիա ժանտարմասընընն էճնէպի զապիթլէրին մըգտարը արթըրըլմասընը իստաա իթտիլէր, եանի եէնիտէն 23 զապիթին թային օլընաճաղընը իսթար էյլէտիլէր։

Թօքիո 6 դեկտ.

Ճաբօն օրտուսընտան ալընան մալիւմաթ իւզրէ, դեկտ. 4 տէ ճաբօնլըլար տիւշմանընն հիւճումընը 3 տէֆա կէրի սիւրմիւշլէր։ Դեկտ. 5 տէ տիւշման Շախս ըրմաղընը քէօբրՙուսինէ 80 կիւրլէ ամիրը, փագաթ հիչ պիր զարար վէրմէմէ հիչ տիր։

Սթանպօլ 6 դեկտ.

Սօն կիւնլէրտէ ալընան մալիւմաթա պինաէն, Բրէզրէն վէ Իբէք սանճագլարընն հալը ֆէնալաշմըշ։

Թօքիո 6 դեկտ.

Ամիրալ Թոկօնընն բէսմի բաբօրթը իւզրէ, թօրբիլէօրլէրին սօն տէֆա Բօրթ Արթուրա հիւճումը էսնասընտա եալընըշ պիր թօրբիլէօր Ռուս կիւրլէլէրինտէն վուրուլուպ զարդ օլմուշ փագաթ թայֆէլէր դուրթուրմուշ. տիկէր թօրբիլէօրլէրին խասարաթը էհէմմիյէթսիզ, 13 էօլիւ վէ 18 քիշի եարէլի տիւշմիւշլէր։ Բօրթ Արթուր իլլիմանընտա տահա էն աղը 6 ռուս թօրբիլէօրլէր պուլընըյօր։

Թօքիո 6 դեկտ.

Բօրթ Արթուրը մուհասէրէ իտէն ճաբօն օրտուսընտան վէրիլէն մալիւմաթ իւզրէ, տիւն կիճէ շէտիտ պիր հիւճումլէ ճաբօնլար Թունկ-Իվանշան գալէսինի զապթ իթմիշլէր. օրատա 5 թօբ վէ խայլը մուհիմմաթ էլէ կէչիրմիշլէր։ Ճաբօնլըլարը թէլէֆիսթը շիմաթիք պիլինմէյօր, փագաթ բէք չօգ օլմամալը տըր։

Շանկայ 6 դեկտ.

Բասթորթնի նամ ռուս գոնթր թօրբիլէօրին զապիթլէրի վէ թայֆէլէրի պիր ինկիլիզ վաբօրը իլէ Վլատիվոստոք գաշտըլար. ճաբօնլըլար օնլարը ատամագտա տըրլար։

ԹԻՒՃԱՐԻՑԷ

ՎԱՌՆԱ, դեկ. 8
ՁԱՒԻՐԷ

ՊՈՒՂՏԱՑ

Վակօն	54–60 լիպ.	9.70 / 12.10
Արապա	52–62 լիպ.	10 /12. 40

ԱՐԲԱ,

Վակօ. 100 քիլօ հին		10. 30/10.40
նոր		
Արապա	42–45 լիպ.	5.40/ 6.
ԵՈՒԼԱՖարապա	33/36 լպ.	4. 20/4. 40
Վակօն 100 քիլօ		10. 40/10. 60
ՖԱՍՈՒԼԵԱ	100 քիլօ	– 24--25
Արապա	100 քիլ.	23—25
ՏԱՐՐ	արապա հէքթ.	14—15
ԲՕԼՕԶ	արապա55–60 լպ	9. 90 /11
ՄԻՍԻՐ	57–58 լպ	8. 80/8. 40
ՁԱՎՏԱՐ	արապա 8	—/8. 20
«	100 քիլօ	11.20/11.30

Կիւնտէ 40 –50 վակօն վէ 50—60 արապա կէլմէքտէ. վակօն մուամէլէսի նարօլէօն 20 ֆր. արապա մուամէլէսի նարօլէօն 20. 20։

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

Նարօլէոն 20, 20 ֆրանք
Օսմ. լիրասը 22, 75 ալթուն ֆրանք

ՊԱԳԱԼԻՑԷ

Վարնա բիացասընտա պագդալիյի մալլէրին պու կիւնքի ֆիյաթը, ալթուն ըանք իլէ։

ԳԱՀՎԷ	1,95/2 10
ՇԷՔԷՐ նէմգէ	81
ՇԷՔԷՐ քէսմէ սանարգ	41
ԲԻՐԻՆՃ ֆիլիպէ չուվալը	45 .
» Ճարոն »	38 .
» Ինկիլիզ »	27 .
» Բիզոն »	50
ԿԱԶ, սանարգը	8. 80
ՁԼՑԹԻՆ եաղը քիլօ	91.—
ԳՈՒՐՈՒԻԼՇԻԱ	30

ՄԱՔՈՒՐ ԿՈՐԵԿԱԶՈՒՐ (ՊՕԶԱ)

20 երկար տարիներու փորձառութիւնս հմաստակութիւն կուտայ ինձ ծանուցանել արգոյ յաճախորդներուս թէ ինչպէս ուրիշ տարիներ նաեւ այս տարի կը պատրաստեմ մաքուր, թարմ եւ համեղ կորեկի ջուր, անընդարար եւ ախորժելի։

Ամալը–Համամի կից թիւ. 577
ՏԱՐԷՆԵԱՆ ԵՒ ՍՈՒՎԱՐԵԱՆ

ՄԱԿԱԶԷՆ ՏԷ ԳԱԹՐ ՍԷՋՕՆ

ՏՕՊՐԻՉ

Կունտան էվվել Լէվնքի սօգաղընտա պուլընան մանիֆաթուրա վէ կալանթարիա մաղազամըզը պու տէֆա «Մարիա Լուիզա» սօգաղընտա 2։3 նօմէրօյա նագլ իթտիկիմիզի բաղպէթիւ մուշթէրիլէրիմիզէ իլան խէրիզ։

ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ ՏԱՎՈՒՏԵԱՆ
ՎԷ ԷՎԼԱՏԼԱՐ

ԷՕՌՕԲԷԷՆ

Ցրանսերէն միջազգային շաբաթաթերթ

Նշանաւոր գրագէտներու խումբի վարչութեամբ հրատարակուող այս շաբաթաթերթը կը պաշտպանէ բոլոր հարատեւաբար ժողովուրդներու իրաւունքը լուրջ եւ բազմակողմանի հմտութեամբ լուսած յօդուածներով։

Գինն տարեկան 15 եւ վեցամսեայ 8 ֆր.

Խնդրողին իրը նմոյշ օրինակ մը ձրի կը ղրկէ։

Հասցէն
Վարչութիւն «Էօրօբէէն»ի
24 Տօֆին փողոց
ԲԱՐԻԶ 6 րդ.

Одговорник А. Курбетиянъ
Печатипа „Вазаивость" — Вірра

—Տարօնի արկածեալներուն նպաստ հասցնելու գովելի նպատակաւ տեղւոյս Պատ. Թաղ. խորհուրդը հանգանակիչ յանձնախումբ մը կազմած է չորս վաճառականներէ բաղկացեալ. որոնք են Տ. Տ. Սահակեան Տէր-Միրզեան, Գ. Սահաթճեան, Բ. Սիւզմէեան և Ա. Աղիզեան